

11. *Konsten att prioritera syften*

Skolans mål är mening är lärande; eleverna ska LÄRA-I-SKOLAN. Men skolplikten medför under lång tid också att eleverna ska VARA-I-SKOLAN. Att eleverna är i skolan är en förutsättning för att de ska kunna ta del av undervisningen och kunna lära sig. Men det räcker inte med närvaro i skolan för att lärandet ska komma till stånd, eleverna måste också ha det tillräckligt bra för att kunna tillgodogöra sig undervisningen. Både elevernas VARA-I-SKOLAN och LÄRA-I-SKOLAN ställer krav på läraren. Det kan uppstå konflikter mellan vara och lära, så att elever inte lär sig därför att de inte har det bra. Det är i sådana situationer läraren är betjänt av konsten att prioritera syften.

Att prioritera handlar om att välja. För att kunna välja måste man kunna se vilka alternativ som man har att välja mellan. Konsten att prioritera syften handlar om att vara medveten om vilka behov som finns och vilka som vid ett visst tillfälle är viktigast att tillgodose. Tillfällen har med tid att göra. Framtida behov är ett begrepp som knyter samman tid och behov. Två trenätsverktyg till att samtidigt tänka om tid och behov är begreppen *nu-behov* och *futural behovskedja*.

Även här kan Evas strateginät tjäna som utgångspunkt för en förklaring. Hennes strateginät är uppbyggt av samordnade och samverkande strategier. Strategierna har formen av kedjor: *strategikedjor* består av en utgångsaktivitet följt av en rad syften; en strategikedja är en tänkt orsakskedja. En strategikedja utgick från Evas namnlek där eleverna satt i en ring. Ett syfte med denna placering var att skapa närhet, som i sin tur skulle bidra till en känsla av gemenskap, som var tänkt att bidra till trygghet, som Eva trodde var en förutsättning för arbetsro. Och arbetsro var naturligtvis i sin tur en förutsättning för lärande och för att eleverna i sinom tid skulle kunna lämna skolan med sådan kunskap som de antingen

behövde själva för att kunna leva goda liv, eller som efterfrågades ute i samhället.

Denna strategikedja kan också läsas baklänges med utgångspunkt i framtiden och i framtida behov: som vuxna kan de tänkas ha behov av kunskap och kompetens. Detta behov tillgodoses bl.a. genom att de lär sig saker och ting i skolan. Men för att kunna lära sig behöver de arbetsro. Kedjan av behov går från framtida behov av kunskap till behov av lärande till behov av arbetsro – den är en *futural behovskedja*. Lärande och arbetsro är behov i en *futural behovskedja*. En *futural behovskedja* handlar om LÄRA-I-SKOLAN.

Vilka behoven är i den *futurala behovskedjan* beror på lärarens förställningar om framtiden och om vad som väntar eleverna där; det handlar både om framtida behov, och om vilka förutsättningar som krävs för att de framtida behoven ska kunna tillgodoses.

Eva hade identifierat en viktig förutsättning för arbetsro: trygghet – detta framgår av mängden samverkande strategier för att säkra tryggheten. Trygghet ingår alltså i en *futural behovskedja*; trygghet i nuet hade betydelse för arbetsro, lärande och framtida kompetens. Men trygghet handlar inte bara om framtiden utan också i hög grad om nuet och om hur man upplever det liv man lever; behovet av trygghet är ett *nu-behov*, något som behövs för att man ska må väl och kunna trivas med tillvaron; *nu-behov* handlar om VARA-I-SKOLAN. Eva ville ge eleverna gemenskap och omväxling, hon ville tillgodose dessa *nu-behov* hos dem.

Evas strateginät innehöll en mängd syften, idéer om vilka behov som hon måste tillgodose. Strateginätet var uppbyggt av ett antal strategikedjor och speglade tankar om behov – framtida behov och behov i *futurala behovskedjor*, men också *nu-behov*. Alla dessa tankar bildade en tankestruktur, ett *behovsnät* som gällde behov vid olika tidpunkter: där fanns framtida behov och *nu-behov*, och behov däremellan – behov i de *futurala behovskedjorna*.

Prioriterar är någonting man gör i nuet, och om det uppstår en konflikt mellan VARA-I-SKOLAN och LÄRA-I-SKOLAN kan läraren behöva fråga sig: Vilka är elevens, elevernas eller klassens nu-behov? Det är en självklarhet att läraren är väl medveten om de framtida behoven, det är ju dem skolans kunskapsmål handlar om och de är behov i futurala behovskedjor, men ibland kan det vara nödvändigt att bortse från framtiden och leva i nuet och då välja att prioritera nu-behovet. Det är viktigt för elevernas trivsel i skolan, för deras VARA-I-SKOLAN, att läraren kan konsten att prioritera syften som har med nu-behov att göra – men detta är också viktigt även för lärandet eftersom VARA-I-SKOLAN är en grund för LÄRA-I-SKOLAN.